

กรรมนิยามกับปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่

Law of Karma and Modern Ethicals Problems

มนตรี สืบดวง
Montree Suebdoung

บทคัดย่อ

กรรมนิยามหรือกฎแห่งกรรมนี้เป็นกฎที่อธิบายถึงการกระทำและผลของการกระทำของมนุษย์ แต่ในสมัยปัจจุบันมีการพัฒนาวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ จนทำให้เกิดปัญหาทางจริยศาสตร์แบบใหม่ขึ้นมา ผู้เขียนพยายามอธิบายปัญหาเหล่านี้ด้วยหลักกรรมนิยามของพระพุทธศาสนา สำหรับปัญหาที่ผู้เขียนเลือกขึ้นมาวิเคราะห์ คือการโคลนนิ่งมนุษย์ การทำแท้ง และการุณยฆาต ด้วยเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการฆ่า และฆ่าด้วยความหวังดี ตามหลักกรรมนิยาม การกระทำเหล่านี้เป็นบาปหรืออกุศลกรรมและผู้กระทำต้องรับผลแห่งการกระทำนั้น ส่วนจะมากหรือน้อยย่อมขึ้นอยู่กับขนาดของร่างกายและคุณสมบัติของคนที่ถูกฆ่า และจิตใจของผู้ฆ่า สิ่งสำคัญที่อยากจะเสนอคือ เมื่อกระทำลงไปแล้วควรจะทำเนนชีวิตต่อตามหลักพระพุทธศาสนาด้วยความเข้าใจและมีสติกับชีวิตในปัจจุบัน ไม่หวนคำนึงถึงอดีต

Abstract

Kamma-niyama or the law of karma is the Buddhist account of human actions and their consequences or effects. At present, however, the recent developments in science and technology have given rise to new ethical problems. This article is an attempt to discuss these problems, especially the problems of human cloning, abortion, and euthanasia, in the light of the law of karma. This is because they are all concerned with killing. According to the law of karma, these actions are unwholesome (akusala) and the doers must undergo their consequences. The consequences are either strong or weak depending on the size and usefulness of the killed persons, and the doer's intention. In all cases, the doer should live by right understanding and mindfulness in accordance with Buddhist principle, leaving without considering past wrong actions.

1. ความนำ

สังคมไทยเป็นสังคมที่นับถือพระพุทธศาสนาอย่างยาวนาน ทำให้แนวคิดและการกระทำตลอดจนวิถีชีวิตของคนไทยสอดคล้องกับพระพุทธศาสนา แต่กระนั้นคนไทยก็ได้เชื่อถือแต่พระพุทธศาสนาเพียงอย่างเดียวยังมีความเชื่ออื่นที่แฝงอยู่ บางอย่างก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับพระพุทธศาสนา ขณะที่บางอย่างก็ขัดแย้งกับพระพุทธศาสนา ความเชื่ออย่างหนึ่งของคนไทยที่ถือว่าเป็นความเชื่อทางศาสนาก็คือความเชื่อในเรื่องกรรม ความเชื่อนี้มีส่วนที่เชื่ออย่างถูกต้องตามหลักการของพระพุทธศาสนาและไม่ถูกต้อง แต่ก็ไม่สามารถที่จะบอกได้ว่าผิดทั้งหมด เรื่องกรรมจึงเป็นความเชื่อที่ผสมผสานกันไประหว่างพระพุทธศาสนากับศาสนาพราหมณ์ จนบางครั้งทำให้ชาวพุทธไทยเข้าใจสับสนว่าเรื่องกรรมที่แท้จริงเป็นอย่างไรกันแน่

ยุคสมัยนี้ สังคมไทยเป็นสังคมที่กำลังพัฒนาให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ จึงได้เปิดรับวิทยาการใหม่ ๆ เข้ามา วิทยาการเหล่านี้บางอย่างอาจก่อให้เกิดความสงสัยได้ว่าเป็นวิทยาการที่เป็นไปในลักษณะขัดแย้งกับกระบวนการทำงานของกรรมหรือไม่ หรือหลักกฎแห่งกรรมในทัศนะของพระพุทธศาสนา ไม่สอดคล้องกับวิทยาการสมัยใหม่ ยิ่งวิทยาการต่าง ๆ เจริญมากขึ้นเท่าใด ปัญหาความสงสัยในทางศาสนายิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น เพราะสังคมและผู้คนในแต่ละยุคสมัยนั้นไม่เหมือนกัน ยุคหนึ่งสมัยหนึ่งการอธิบายเรื่องกรรมนี้อาจจะเข้าใจได้ง่ายเพราะสังคมไม่ซับซ้อน ไม่มีอุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีมากนัก แต่เมื่อมีอุปกรณ์และเทคโนโลยีมากขึ้น การจะตอบคำถามหรือจะอธิบายเรื่องกฎแห่งกรรมให้คนเข้าใจก็กลายเป็นเรื่องที่ยากขึ้น ฉะนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องกรรม ในบทความนี้ผู้เขียนจึงประสงค์ที่จะใช้หลักกฎแห่งกรรมมาอธิบาย และตอบปัญหาทางด้านจริยศาสตร์สมัยใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการโคลนนิ่งมนุษย์ การทำการุณยฆาต และการทำแท้ง การกระทำเหล่านี้มีข้อสงสัยมากมายว่า จะก่อให้เกิดกรรมอย่างไรบ้าง และบุคคลเหล่านั้นกระทำการมาอย่างไรจึงได้เป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นกรรมที่ไม่ดีแล้วพระพุทธศาสนาจะให้ทางออกแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ อย่างไรในเรื่องนี้ควรที่จะได้อธิบายเรื่องหลักกฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนา ก่อนแล้วจึงวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์เหล่านั้นในภายหลัง

2. กรรมนิยาม

กรรมนิยามหรือกฎแห่งกรรมนี้ในทัศนะทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นกฎธรรมชาติเป็นกฎที่ผู้กระทำจะต้องรับผลของการกระทำเองโดยไม่มีผู้ใดบงการหรือคอยบันดาลให้เป็นไป และไม่ใช่ว่าเรื่องบังเอิญที่เกิดขึ้นมาลอย ๆ อย่างไม่มีเหตุ พร้อมทั้งเป็นเรื่องที่มีอยู่จริงที่ผู้กระทำจะต้องได้รับผลนั้นจริง หลักกรรมนิยามนี้เป็นหลักที่พระอรุณกถาจารย์สรุปมาจากหลักการที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระไตรปิฎกในที่ต่าง ๆ โดยได้แนวมาจากหลักกรรมนิยาม ดังนั้นหลักกรรมนิยามนี้จึงเป็นหนึ่งในหลักนิยาม 5 ที่พระอรุณกถาจารย์อธิบายไว้

2.1 หลักนิยาม 5

หลักนิยาม 5 เป็นหลักสัจธรรมที่มีอยู่จริง ดำรงอยู่เสมอ เป็นธรรมดาของโลก พระพุทธเจ้าจะอุบัติขึ้นหรือไม่ก็ตาม หลักนี้ก็ยังคงดำรงอยู่ หลักนิยาม 5 นี้ พระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. *อุตุนิยาม* คือ กฎธรรมชาติเกี่ยวกับอณูหภูมิ หรือปรากฏการณ์ธรรมชาติต่าง ๆ ที่ไม่มีชีวิต เช่น ลม ไฟ อากาศร้อน เย็น ฤดูกาล ฝนตก ฟ้าร้อง เป็นต้น

2. *พีชนิยาม* คือ กฎธรรมชาติเกี่ยวกับการสืบพันธุ์หรือพันธุ์กรรม เช่น หลักความจริงที่ว่าพืชเช่นใดก็ให้ผลเช่นนั้น ปลูกข้าวก็ให้ผลเป็นข้าว ปลูกมะม่วงก็ให้ผลเป็นมะม่วง

3. *จิตนิยาม* คือ กฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับการทำงานของจิต เมื่อมีอารมณ์ (สิ่งเร้า) มากระทบ เกิดการรับรู้แล้ว จึงมีกระบวนการทำงานของจิตรับรู้เรื่องต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งความเป็นไปของจิตและเจตสิก

4. *กรรมนิยาม* คือ กฎธรรมชาติเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นกฎที่ว่าด้วยการกระทำและการให้ผลของการกระทำที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน เช่น ทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว

5. *ธรรมนิยาม* คือ กฎธรรมดาแห่งสรรพสิ่ง เป็นกฎเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุเป็นผลกันของสิ่งทั้งหลาย และเป็นธรรมดาของสิ่งทั้งหลายที่ไม่ยั่งยืนถาวร มีความแปรเปลี่ยนและดับไปในที่สุด ถูกปัจจัยบีบคั้นและไม่เป็นอัตตา (ที.อ.2/34)

หลักนิยามนี้เป็นหลักสากลที่ดำรงอยู่ในทุกสมัย พระพุทธเจ้าจะตรัสสอนหรือไม่ก็ตาม หลักนี้ก็ดำรงอยู่ และกรรมนิยามก็เป็นหนึ่งในหลักทั้ง 5 นี้ ฉะนั้นกรรมนิยามจึงเป็นหลักหรือเป็นกฎธรรมชาติที่ดำรงอยู่เสมอ และเป็นกฎที่เสมอกันสำหรับทุกคนไม่มียกเว้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า กฎแห่งกรรมซึ่งเป็นหนึ่งในนิยามทั้ง 5 นั้นเป็นหลักสากล หรือเป็นสัจธรรมที่มีอยู่ทุกยุคทุกสมัยด้วย

2.2 ความหมายของกรรม

คำว่ากรรมนี้หมายถึงการกระทำ เป็นคำกลาง ๆ ไม่ได้ระบุความเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว แต่ในความเข้าใจของคนไทยนั้นส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าเป็นกรรมชั่ว ทั้งที่ในทางพระพุทธศาสนาที่แท้แล้วไม่ได้หมายถึงกรรมชั่ว คำว่า กรรม นี้หมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ดังที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม บุคคลจงใจแล้วจึงกระทำด้วยกาย ด้วยวาจา และด้วยใจ” (อง.ฉกก.22/334/463) เรื่องกรรมนี้จึงมีจุดเน้นอยู่ที่เจตนา เมื่อเรากล่าวว่าทำกรรมจึงหมายถึงกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไปด้วยเจตนา ส่วนจะดีหรือชั่วนั้นอยู่ที่เจตนาดีหรือเจตนาร้ายเป็นตัวตัดสิน

2.3 ประเภทของกรรม

โดยหลักใหญ่แล้วกรรมมี 2 ประเภท แบ่งตามลักษณะที่กระทำคือกรรมดีกับกรรมชั่ว ในทางพระพุทธศาสนาใช้คำว่ากุศลกรรมคือกรรมดี และอกุศลกรรมคือกรรมชั่ว ซึ่งในการกระทำที่เป็นกุศลหรืออกุศลนั้นมีที่มาจากกุศลมูล (รากเหง้าของความดี) หรืออกุศลมูล (รากเหง้าของความชั่ว) การกระทำที่มีกุศลมูลเป็นเหตุคือกระทำด้วยอโลภะความไม่โลภ อโทสะความไม่โกรธ หรืออโมหะความไม่หลงงมงาย การกระทำนั้นจัดเป็นกุศลกรรม ส่วนการกระทำที่มีอกุศลมูลเป็นเหตุไม่ว่าจะกระทำด้วยโลภะความโลภ โทสะความโกรธ หรือโมหะความหลงงมงาย การกระทำนั้นจัดเป็นอกุศลกรรมหรือกรรมชั่ว (อ.เอก.20/509/260)

นอกจากนี้ประเภทของกรรมยังสามารถแบ่งได้อีกหลายแบบไม่ว่าจะเป็นแบ่งตามช่องทางที่กระทำ คือ ถ้ากระทำทางกายเป็นกายกรรม กระทำทางวาจาด้วยการพูดเป็นวจีกรรม กระทำทางใจ(คิด)เป็นมโนกรรม อีกทั้งยังแบ่งออกไปตามความหนักเบาของกรรม แบ่งตามระยะเวลาที่กรรมให้ผล และแบ่งตามหน้าที่ของกรรม รวมเป็นกรรม 12 อย่าง ผู้ที่สนใจสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากคัมภีร์วิสุทธิมรรค หรือตำราวิชาการที่นักวิชาการทางพระพุทธศาสนาเขียนเอาไว้หลายท่านด้วยกัน

2.4 การให้ผลของกรรม

ผลของกรรมหรือวิบากนี้เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ผู้สนใจเรื่องกรรมควร จะทำความเข้าใจให้ชัด ด้วยเมื่อกล่าวถึงเรื่องกรรมแล้วผู้คนมักจะสนใจต่อไป ว่าเมื่อกระทำการกรรมอย่างนี้แล้วผลจะเป็นอย่างไร หรือสนใจว่าผลกรรมที่ ประสบอยู่อย่างนี้นั้นมีที่มาจากกรรมแบบไหน การกระทำทุกอย่างย่อมส่งผล ตอบกลับมาเสมอ ไม่มีการกระทำใดที่ไร้ผล เพราะอย่างน้อยก็จะส่งผลต่อ จิตใจในระดับแรกสุด ดังนั้นกรรมทั้งดีและชั่วที่บุคคลกระทำไปแล้วจะไม่สูญ เปล่าเลย ดังพุทธพจน์ที่ว่ากรรมดีหรือชั่วทุกอย่างที่กระทำไว้อย่อมมีผล ขึ้น ชื่อว่ากรรมแม้จะนิดหน่อย ที่จะว่างเปล่าไปเลยย่อมไม่มี (ขุ.ชา.27/2054/413) และมนุษย์ทุกคนเป็นผู้มีกรรมเป็นของตน เป็นผู้ที่ต้องรับผลของกรรมที่ตน กระทำไว้ มีกรรมเป็นที่พึง เป็นพวกพ้อง ตนทำกรรมอย่างใดไว้อย่อมต้องรับ ผลของกรรมนั้นอย่างแน่นอน (อง.ปญจก.22/57/82)

ตามความเป็นจริงแล้วหลักกรรมในทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักแห่ง เหตุและผลที่ต่อเนื่องถึงกัน เมื่อสร้างเหตุไว้อย่างไรผลย่อมเป็นอย่างนั้น ดังพุทธพจน์ที่ว่าบุคคลหว่านพืชเช่นใดย่อมได้ผลเช่นนั้น คนที่ทำดีย่อมได้ดี คนที่ทำชั่วย่อมได้ชั่ว (ลั.ส.15/265/364) แต่การให้ผลของกรรมมีเงื่อนไข ที่ซับซ้อน จึงมิใช่เป็นสูตรสำเร็จว่ากระทำการกรรมอย่างนี้แล้วจะได้รับผลอย่างนี้ ในชาตินี้หรือชาติหน้าเสมอไป แม้แต่คนที่กระทำความชั่วยังสามารถไปสวรรค์ได้ ส่วนคนที่ทำดีกลับไปนรกได้เช่นกัน (ม.อุปริ.14/289-303/351-363) ในเรื่องนี้ ทำให้เกิดข้อสงสัยขึ้นว่า ทำไมคนประพฤติชั่วสามารถไปสู่สุคติภูมิหรือไปได้ดีได้ คำตอบก็คือ เป็นเพราะผู้นั้นได้ประพฤติดีมาอย่างยาวนานในอดีตชาติหรือ ชาติก่อน ๆ มา กุศลกรรมความดียังมีแรงอยู่จึงให้ผลก่อน ส่วนอกุศลกรรม ความชั่วที่กระทำในปัจจุบันนี้ยังไม่มีโอกาสให้ผล และคนที่ประพฤติดีแต่กลับไปสู่ทุคติภูมิหรือสถานที่ไม่ดีได้นั้น เป็นเพราะเขาได้ประพฤติไม่ดี เป็นอกุศล กรรมมาในอดีตชาติหรือชาติที่แล้ว ๆ มาอย่างยาวนาน ผลของอกุศลกรรม ยังแรงอยู่จึงให้ผลก่อน ส่วนกุศลกรรมยังไม่มีโอกาสให้ผล การให้ผลของกรรม มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างมากจนยากที่มนุษย์ปุถุชนจะเข้าใจได้ ถึงแม้ผู้ได้ ฌานสมาบัติถ้าไม่พิจารณาให้ถ่องแท้ก็สามารถที่จะยึดถืออย่างผิด ๆ ได้

สำหรับเรื่องการให้ผลของกรรมที่ชาวพุทธรู้จักกันเป็นอย่างดีคือ จูฬภัทรมวิภังคสูตรที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงถึงการกระทำและผลของการกระทำไว้ ผู้เขียนขอแสดงเพียงตัวอย่าง เช่น คนมีอายุสั้น เพราะฆ่าสัตว์ คนมีอายุยืน เพราะไม่ฆ่าสัตว์ คนที่มีผิวพรรณสวยงาม หน้าตาดี เพราะไม่โกรธง่าย คนยากจน เพราะไม่เสียสละ มักตระหนี่ และคนฉลาดเป็นเพราะเข้าหานักปราชญ์ ชอบแสวงหาความรู้ (ม.อุปริ.14/289-297/375)

เรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดูเหมือนจะเป็นผลมาจากอดีต หรือจะพูดว่าปัจจุบันเป็นผลของอดีตกาลที่ตนได้กระทำไว้ แต่คำว่าอดีตนี้หมายรวมถึงแต่เมื่อวานนี้เป็นต้นไปจนถึงอดีตชาติ ดังนั้นเมื่อเราพิจารณาให้ดีจะเห็นว่า มนุษย์จะเป็นอย่างไร จะดีหรือชั่ว จนหรือรวย ฉลาดหรือโง่ เราสามารถที่จะกล่าวได้ว่ามาจากอดีตส่วนหนึ่งและเกิดจากการกระทำในปัจจุบันส่วนหนึ่ง ตัวอย่างในเรื่องนี้พบได้ในมงคลสูตรตอนหนึ่งที่ว่า การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม (ปัจจุบัน) ทำกรรมมาดีแต่ปางก่อน (อดีตชาติ) ตั้งตนไว้ชอบ ดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ประกอบอาชีพสุจริต (ปัจจุบัน) (ขุ.ขุ.25/6/3) เหล่านี้ย่อมทำให้ประสบความสำเร็จได้ แต่กระนั้นก็ตาม การให้ผลของกรรมมิใช่เป็นสูตรสำเร็จ เพราะต้องมียอดประกอบอื่นที่เป็นส่วนสนับสนุนหรือขัดขวางการให้ผลของกรรมมิให้เป็นไปตามหลักที่แสดงมานี้ทั้งหมด

ก. องค์ประกอบที่สนับสนุนการให้ผลของกรรมดี

การที่กรรมจะให้ผลได้ตามที่บุคคลประสงค์หรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่จะช่วยสนับสนุนหรือองค์ประกอบที่เป็นเงื่อนไขในการกระทำให้ถูกต้องตามหลัก เพื่อช่วยให้การให้ผลของกรรมได้ดังประสงค์นั้น ในพระพุทธศาสนา ได้อธิบายถึงองค์ประกอบที่ช่วยส่งเสริมการให้ผลของกรรมดีไว้คือสมบัติ 4 (อภิ.วิ.35/840/458) ได้แก่

1. คติสมบัติ
2. อุปธิสมบัติ
3. กาลสมบัติ
4. ปโยคสมบัติ

ในเรื่องสมบัติ 4 นี้ พระธรรมปิฎกได้อธิบายไว้ว่า

คติสมบัติ หมายถึง ถึงพร้อมด้วยคติ คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศที่เจริญ เหมาะหรือเกื้อกูล ในระยะสั้นคือดำเนินชีวิตหรือไปในถิ่นที่อำนวย

อุปธิสมบัติ หมายถึง ถึงพร้อมด้วยร่างกาย หรือรูปร่างให้ เช่น มีรูปร่างสวย ร่างกายสง่างาม หน้าตาทำทางดี น่ารัก น่านิยมเลื่อมใส สุขภาพดีแข็งแรง

กาลสมบัติ หมายถึง ถึงพร้อมด้วยกาล หรือเกิดอยู่ในสมัยที่บ้าน เมืองมีความสงบสุข ผู้ปกครองดี ผู้คนมีศีลธรรม ยกย่องคนดี ไม่ส่งเสริมคนชั่ว ในระยะสั้นคือทำอะไรถูกกาลเวลา ถูกจังหวะ

ปโยคสมบัติ หมายถึง ถึงพร้อมด้วยการประกอบกิจ เช่น ทำเรื่องตรงกับที่เขาต้องการ ทำกิจตรงกับความสามารถของตน ทำการถึงขนาดถูกหลักการครบถ้วนตามเกณฑ์หรือเต็มอัตรา ไม่ใช่ทำครึ่ง ๆ กลาง ๆ หรือไม่ถูกเรื่องกัน

(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2538, 191)

เรื่องสมบัติ 4 นี้ มีความสำคัญมากในเรื่องการช่วยให้ผลของกรรมดีได้สำเร็จตามที่ตนมุ่งหมาย เพราะเมื่อกระทำได้ถูกตามหลักสมบัติ 4 นี้แล้ว ย่อมคาดหวังผลได้ ส่วนใหญ่แล้วที่มนุษย์ประสบปัญหาในเรื่องผลของกรรมไม่สำเร็จดังหวัง เป็นเพราะขาดสมบัติ 4 นี้ บางครั้งก็ขาดมาก บางครั้งก็ขาดน้อย จึงทำให้ผลของกรรมดูเหมือนจะยังไม่ปรากฏอยู่ ทำให้ต้องคอยนาน จนหลายคนคิดว่าการทำดีทำจะไม่ได้ผลดีจริงเสียแล้ว จนเกิดการท้อถอยไปได้ นอกจากเรื่องสมบัติ 4 นี้แล้ว ในการให้ผลของกรรมยังมีองค์ประกอบอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผลของกรรมไม่สำเร็จดังหวัง คือวิบัติ 4 ซึ่งเป็นข้อตรงกันข้ามกับสมบัติ 4 ที่มนุษย์กระทำไม่ได้ครบ ข้อไหนกระทำไม่ได้หรือไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ก็เป็นวิบัติไป วิบัติ 4 นี้จึงเป็นองค์ประกอบที่คอยขัดขวางการให้ผลของกรรมดี แต่จะสนับสนุนให้กรรมชั่วปรากฏผลเร็วขึ้น

ข. องค์ประกอบที่ขัดขวางการให้ผลของกรรมดี

องค์ประกอบที่ขัดขวางการให้ผลของกรรมดีไม่สำเร็จหรือเมื่อสำเร็จก็ไม่ครบถ้วนสมดังใจหวัง หรือคอยสนับสนุนให้กรรมชั่วปรากฏผลออกมาให้อย่างรวดเร็วเรียกว่า วิบัติ มี 4 อย่าง (อภิ.วิ.35/840/459) มีรายละเอียดดังที่พระธรรมปิฎกอธิบายไว้ว่า

1. *คติวิบัติ* วิบัติแห่งคติหรือคติเสีย คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่นประเทศ สภาพแวดล้อมที่ไม่เจริญ ไม่เหมาะ ไม่เกื้อกูลแก่การทำความดี
2. *อุปธิวิบัติ* วิบัติแห่งร่างกายหรือรูปกายเสีย เช่น ร่างกายพิการ อ่อนแอ ไม่สวยงาม กิริยาท่าทางน่าเกลียด ไม่ชวนชม ตลอดจนสุขภาพไม่แข็งแรง เจ็บป่วย มีโรคมาก
3. *กาลวิบัติ* วิบัติแห่งกาลหรือกาลเสีย คือเกิดอยู่ในยุคสมัยที่บ้านเมืองมีภัยพิบัติ ไม่สงบเรียบร้อย เกิดศึกสงคราม ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม มากด้วยการเบียดเบียน ยกย่องคนชั่ว บีบบังคับคนดี ตลอดจนทำอะไรไม่ถูกกาล ไม่ถูกจังหวะ
4. *ปโยควิบัติ* วิบัติแห่งการประกอบหรือกิจการเสีย เช่น ผักไฟในกิจการหรือเรื่องราวที่ผิด ทำการไม่ตรงความถนัด ไม่ตรงความสามารถ ใช้ความเพียรในเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ทำการครึ่ง ๆ กลาง ๆ เป็นต้น

(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2538, 191)

เรื่องวิบัตินี้เป็นองค์ประกอบที่ขัดขวางความดีไม่ให้ได้ผลเต็มที่ แต่กลับสนับสนุนความชั่วให้ส่งผลอย่างเต็มที่กำลังทั้งเรื่องสถานที่ สภาพแวดล้อม ตัวเราที่ไม่สมบูรณ์ทั้งรูปลักษณะและสุขภาพ ทั้งเรื่องเวลาที่การกระทำไม่เหมาะไม่ตรง หรือช่วงเวลาที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย และทั้งวิธีการที่กระทำก็ยังไม่ถูกต้องด้วย ในความเป็นจริงแล้ว วิบัติอาจมีครบทั้ง 4 หรือมีเพียง 2 หรือ 3 เท่านั้นก็ได้ แต่เมื่อมีวิบัติขึ้นมาช่วยทำให้ผลของกรรมดีปรากฏช้าลง ส่งผลให้ผลของกรรมชั่วที่กระทำไว้ปรากฏเร็วขึ้น ดังนั้น ผู้ที่จะคิดถึงเรื่องว่าทำดีแล้วทำไมผลแห่งความดีถึงยังไม่ปรากฏนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่คอยสนับสนุนความดีคือสมบัติ และองค์ประกอบที่คอย

ขัดขวางความดีแต่สนับสนุนความชั่วคือวิบัติ ทั้ง 2 อย่างนี้ให้มากกว่าก่อนที่จะ
คลายความเชื่อความศรัทธาในหลักกรรมของพระพุทธศาสนา

ในเรื่องเกี่ยวกับการให้ผลของกรรมนี้ ควรที่จะอธิบายให้ชัดขึ้น
เพราะปัจจุบันนี้หลายคนเริ่มสงสัยว่า ทำดีได้ดีจริงหรือไม่ นอกจากเรื่องเกี่ยว
กับองค์ประกอบที่คอยสนับสนุนหรือคอยขัดขวางการให้ผลของกรรมแล้ว
ยังมีเรื่องเกี่ยวกับการให้ผลของกรรมที่ควรกล่าวถึงอีกประการหนึ่งคือการให้ผล
ของกรรมที่เป็นผลในระดับต่าง ๆ จะถือว่าเป็นผลโดยตรงและโดยอ้อมก็ได้
องค์ประกอบที่ช่วยสนับสนุนการให้ผลของกรรมดีที่เรียกว่าสมบัติและองค์
ประกอบที่คอยขัดขวางการให้ผลของกรรมดีและช่วยสนับสนุนกรรมชั่วให้
ปรากฏผลเร็วขึ้นที่เรียกว่าวิบัติ ทั้ง 2 อย่างนี้เป็นองค์ประกอบของการให้
ผลของกรรมในระดับที่เป็นวิถีชีวิตของบุคคลหรือเป็นผลโดยอ้อมของกรรม
เพราะยังมีลักษณะการให้ผลของกรรมอีกส่วนหนึ่งที่มองไม่เห็นเป็นรูปธรรม
ในทันทีทันใด แต่จะปรากฏโดยตรงต่อจิตใจจะเรียกว่าผลโดยตรงของกรรม
ฉะนั้นในลำดับต่อไปจะได้อธิบายถึงผลของกรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม หรือ
ผลของกรรมในระดับต่าง ๆ ดังนี้

ค. ผลของกรรม 3 ระดับ

1. ผลของกรรมระดับจิตใจ เป็นผลโดยตรงของกรรมที่กระทำลงไป
มีการสั่งสมคุณสมบัติคือความดีหรือความชั่วเอาไว้ในจิต ก่อให้เกิดคุณภาพ
ของจิตตามที่สั่งสมไว้ มีอิทธิพลปรุงแต่งความรู้สึกนึกคิด ความโน้มเอียง
ความชอบ ไม่ชอบ การกระทำในแต่ละครั้งมีที่มาจากมโนกรรม และส่งผลถึง
จิตใจโดยตรง ดังนั้นจิตใจหรือมโนกรรมจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะ
เมื่อบุคคลได้กระทำการต่าง ๆ ลงไปแล้วไม่ว่าทางกายหรือทางวาจาแล้วย่อม
เกิดจากใจคิดปรุงแต่งมาก่อน และเมื่อทำไปจึงส่งผลกระทบต่อจิตใจก่อน
มโนกรรมนี้เองจึงเป็นเรื่องสำคัญเพราะได้สร้างเป็นทัศนคติ เป็นแนวคิด
ประจำตัวหรือเป็นนิสัยติดตัวไป ถ้ากระทำบ่อย ๆ คิดบ่อย ๆ ในเรื่องที่ดี ก็
จะก่อให้เกิดเป็นสัมมาทิฐิ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้ากระทำและคิดในทางที่ผิด
ย่อมก่อให้เกิดเป็นมิจฉาทิฐิได้ ดังนั้นการทำดีย่อมได้ดีทำชั่วย่อมได้ชั่วนั้น
จึงหมายถึงดีชั่วในระดับจิตใจโดยตรง ส่วนวัตถุสิ่งของ ยศ ตำแหน่ง
คำสรรเสริญ จึงเป็นผลของกรรมโดยอ้อม

2. ผลของกรรมระดับบุคลิกภาพ ทำให้เกิดผลในการสร้างเสริมลักษณะนิสัย ประจักษ์ลักษณะความประพฤติ การแสดงออกต่าง ๆ ด้านดี เช่น ความมีเมตตาอารี ไม่อิจฉาริษยา ไม่อาฆาตพยาบาท ด้านชั่ว เช่น ใจแคบ มุ่งร้าย ก้าวร้าว ผลของกรรมระดับบุคลิกภาพนี้เป็นผลของกรรมโดยตรง เมื่อทำกรรมลงไปก็จะได้รับทันที เป็นผลที่เกิดจากการกระทำบ่อย ๆ จนเคยชินเป็นอุปนิสัย ไม่เกี่ยวกับวัตถุ หรือยศ ตำแหน่ง

3. ผลของกรรมระดับสังคม เป็นเรื่องที่สังคมสมมติหรือยอมรับกันว่า สิ่งใดดีหรือไม่ดี ถือว่าเป็นดีชั่วระดับสังคม เช่น ในสังคมปัจจุบันนิยมวัตถุ คือ ทรัพย์สินเงินทอง หรือลาภ ยศ สรรเสริญ ว่าเป็นสิ่งที่ดี ส่วนสิ่งที่ตรงกันข้ามกันนี้ถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี หรือเป็นสิ่งที่ชั่ว ฉะนั้น ความเข้าใจของผู้คนในสังคมจึงมุ่งไปที่ทรัพย์สินเงินทอง ยศ สรรเสริญ ถ้าทำดีต้องได้สิ่งเหล่านี้ ถือว่าเป็นการได้ดี แต่จริง ๆ แล้ว เรื่องเหล่านี้เป็นผลรองหรือผลพลอยได้ของกรรม ผลของกรรมระดับสังคมนี้อเองที่เกี่ยวข้องกับสมบัติหรือวิบัติดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ดังนั้นผู้ที่ประสงค์จะได้ผลของกรรมดีด้วยวัตถุอันเป็นของกรรมระดับสังคมนี้นี้ จึงต้องประกอบกรรมให้ถูกสมบัติ 4 หลีกเลี่ยงวิบัติ 4

(เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2544, 28-30)

ผลของกรรม 3 ระดับนี้ ผู้เขียนปรับจากต้นฉบับเดิมที่เรียงผลของกรรมระดับสังคมขึ้นก่อน ด้วยเห็นว่าผลของกรรมระดับจิตใจเป็นผลที่ตรงและเกิดขึ้นกับผู้กระทำทันทีจะมีใครเห็นหรือไม่ก็ตาม ส่วนผลระดับบุคลิกภาพนั้นเป็นลำดับต่อมาจากระดับจิตใจ และผลของกรรมระดับสังคมเป็นผลที่เกิดขึ้นในภายหลังหรือเป็นผลโดยอ้อม แต่เป็นผลที่มนุษย์ทุกคนปรารถนามากที่สุด คาดหวังมาก จนบางครั้งเมื่อไม่สำเร็จดังหวังจึงทำให้คิดไปว่า กรรมดีกรรมชั่วไม่มีผลจริง เพราะยังไม่ให้ผลตามที่หวัง

2.5 การแก้กรรม

เรื่องการแก้กรรมนี้เป็นเรื่องที่มีการพูดถึงกันทั่วไปในสังคมของพระพุทธศาสนา โดยผู้ที่ออกมาแนะนำให้แก้กรรมด้วยการกระทำต่าง ๆ นั้น

ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่อยู่ในแวดวงนักบวช ไม่ว่าจะ เป็นพระภิกษุหรือแม่ชี แต่เรื่องที่ควรพิจารณาคือพระพุทธรูปศาสนาสอนให้แก้กรรมได้หรือไม่ เมื่อบุคคลกระทำความชั่วมาแล้วจะกระทำความดีทดแทนหรือแก้กันได้หรือไม่ ในเรื่องนี้ พระพุทธรูปศาสนามีคำสอนที่ชัดเจนว่า “กรรมดีหรือชั่วทุกอย่างที่คนสั่งสมไว้ ย่อมมีผล ขึ้นชื่อว่ากรรม แม้จะนิดหน่อย ที่จะว่างเปล่าไป ย่อมไม่มี” (ขุ.ชา. 27/2054/413) และว่า “กรรมไม่ว่าดีหรือชั่ว ย่อมไม่สูญเปล่าเลย” (ขุ.ชา. 28/864/306) จากพระพุทธรูปพจน์ที่ 2 ข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า กรรมนั้นจะมากหรือน้อยก็ตามย่อมคอยตามให้ผลอยู่เสมอ แต่ในแง่ของผลระดับสังคม ก็จะมีข้อยกเว้นในกรณีที่บุคคลกระทำความผิดหลายอย่างมาอย่างน้อยต่างกัน กรรมที่มากหรือหนักจะให้ผลก่อน ส่วนกรรมที่เล็กน้อยหรือเบาเมื่อไม่มีโอกาสให้ผลก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไป อนึ่งกรรมนี้ไม่มีใครสามารถหลบหนีพ้น ดังพุทธรูปพจน์ที่ว่า

พวกท่านอย่าได้ทำบาปกรรมในที่ไหน ๆ คือ ในที่แจ้งหรือในที่ลับ ถ้าพวกท่านจะกระทำหรือกระทำบาปกรรมนั้นไว้ แม้พวกท่านจะเหาะหนีไปอยู่ที่ไหน ก็ย่อมไม่พ้นไปจากทุกข์ไปได้...บุคคล จะอยู่ในอากาศ ในท่ามกลางมหาสมุทร หรือเข้าไปแอบอยู่ในซอกภูเขาหรืออยู่บนแผ่นดิน ก็ไม่พ้นจากบาปกรรมไปได้ (ขุ.อ. 25/115/130)

รวมความว่า บุคคลกระทำความผิดเช่นไรก็ย่อมได้รับผลเช่นนั้นไม่มีใครหลีกเลี่ยงไปได้ แต่มนุษย์ปุถุชนหลายคนก็ยังคิดว่าน่าที่จะแก้กรรมได้ เพื่อจะได้มีกำลังใจหรือสบายใจหลังจากได้กระทำความผิดพลาดไปแล้ว ดังนั้นจึงปรารถนาที่จะแก้กรรม แต่ในพระพุทธรูปศาสนาได้บอกไว้ชัดเจนแล้วว่า กรรมไม่สามารถที่จะแก้ได้ คำว่ากรรมไม่สามารถแก้ได้นี้ ผู้เขียนหมายถึงกรรมชั่วที่ได้กระทำไว้ในอดีต เช่น ได้ฆ่าสัตว์ตายไป ในภายหลังเกิดความรู้สึกผิด อยากที่จะแก้ความผิดนั้น จึงได้พยายามหาทางแก้ด้วยการทำบุญปล่อยสัตว์ชนิดที่ตนเองได้ฆ่าไป อย่างนี้ถือว่าไม่ใช่การแก้กรรม

ถึงแม้พระพุทธศาสนามีทัศนะเรื่องกรรมว่าไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ตาม แต่ก็ยังได้ให้แนวทางไว้ว่า บุคคลสามารถที่จะปรับเปลี่ยนกรรมได้ด้วยการทำความดีให้มากขึ้น เพื่อปิดโอกาสการให้ผลของกรรมชั่ว แต่ไม่ใช้การแก้กรรมที่ไม่ดีให้กลายเป็นดี ในเรื่องการทำความดีให้มากขึ้นเพื่อปิดโอกาสของกรรมชั่วนั้น เปรียบเหมือนการเติมน้ำเข้าไปในแก้วที่มีน้ำเกลืออยู่ ถ้าเติมน้ำเข้าไปมาก ๆ น้ำเกลือก็จางลง ยิ่งเติมเข้าไปมากเท่าใดก็ยิ่งจางมากขึ้นเท่านั้น แต่เกลือไม่ได้หายไปไหน ยังคงอยู่ แต่ไม่แสดงผลออกมาเพราะความเจือจางของน้ำ เช่นเดียวกับกรรมชั่วที่บุคคลกระทำไว้ แต่ต่อมาเขาได้หันมาทำความดีให้มากขึ้น บ่อย ๆ ขึ้น จนกรรมชั่วนั้นหมดโอกาสให้ผล ซึ่งก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไป ในเรื่องนี้เห็นได้จากกรณีพระองค์สุลิมานที่ได้ทำความชั่วมามากแต่สามารถที่จะบรรลุนิพพานได้ด้วยการสร้างความคิดดี ดังที่ท่านได้เปล่งอุทานไว้ว่า “ผู้ใด เมื่อก่อนประมาท ภายหลังผู้นั้นไม่ประมาท เขาย่อมทำโลกนี้ให้สว่างดังพระจันทร์ซึ่งพ้นแล้วจากเมฆ ฉะนั้น ผู้ใดทำกรรมชั่วแล้ว ย่อมปิดเสียได้ด้วยกุศล ผู้นั้นย่อมทำโลกนี้ให้สว่าง ดุจพระจันทร์ซึ่งพ้นแล้วจากเมฆ ฉะนั้น” (ม.ม.13/534/486)

การเปล่งอุทานของพระองค์สุลิมานแสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดที่ได้กระทำไว้ในหนหลัง ต่อมาท่านได้ทำความดีจนปิดกั้นโอกาสของความชั่วที่จะเป็นเหตุให้ต้องได้รับทุกข์ทรมานในทุกคติภูมิอีกมากมายหลายภพหลายชาติ แต่กระนั้นก็ตามพระองค์สุลิมานก็ยังได้รับวิบากกรรมที่ให้ผลในชาตินี้ด้วยการถูกชาวบ้านรุมทำร้ายจนได้รับความทุกข์ทรมานอันเป็นผลของกรรมชั่วเช่นกัน แต่พระพุทธองค์ทรงให้กำลังใจว่า การได้รับทุกข์ทรมานในชาตินี้ แต่ไม่ต้องไปสู่อบายภูมิอีกต่อไปนั้นเป็นการดีกว่า เรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลสามารถที่จะทำความดีเพื่อปิดโอกาสของกรรมชั่วได้

การทำความดีหรือกุศลกรรมที่มากและบ่อยนั้นทำให้กรรมชั่วหรืออกุศลกรรมนั้นหาโอกาสที่จะปรากฏผลไม่ได้ ถ้าอกุศลกรรมนั้นไม่หนักมาก เมื่อหมดโอกาสให้ผลก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไป ดังพระพุทธพจน์ที่ตรัสกับพระสารีบุตรว่า “บุคคลประพฤตินุสจริตทางกาย ด้วยการไม่ฆ่าสัตว์ ด้วยการไม่ลักทรัพย์ ด้วยการไม่ประพฤติผิดในกาม อกุศลธรรมจึงเสื่อมไป

กุศลธรรมจึงเจริญมากยิ่งขึ้น” (ม.อุปริ.14/223/156) นี้แสดงให้เห็นถึงกรรมชั่วนั้นสามารถลดความเข้มข้นในการให้ผลลงได้หรือไม่มีโอกาสให้ผล ถ้าได้กระทำความดีให้มากขึ้น แต่ปัญหาสำคัญอยู่ที่ใจของผู้กระทำเป็นหลักใหญ่ ถ้าผู้กระทำกรรมชั่วเพียงเล็กน้อย แม้ได้กระทำความดีเป็นอย่างมาก แต่จิตใจเฝ้าแต่กังวล วิตกระลึกถึงความชั่วเล็กน้อยนั้นอยู่เสมอ ก็จะเป็นเหตุให้กรรมชั่วนั้นได้โอกาสที่จะให้ผลได้เร็วขึ้นและให้ผลก่อนกรรมดีที่มากกว่านั้น

อนึ่ง ความดีและความชั่วนี้ไม่สามารถที่จะกระทำแทนกันได้ ผู้ใดกระทำไว้จะให้ผู้อื่นมาแก้ไขยอมเป็นไปไม่ได้ ผู้ที่กระทำยอมต้องได้รับผลของการกระทำนั้นเองทั้งความดีและความชั่ว ดังพระพุทธพจน์ที่ว่าบุคคลทำชั่วด้วยตนเอง ย่อมเศร้าหมองด้วยตนเอง ไม่ทำชั่วด้วยตนเอง ย่อมหมดจดด้วยตนเอง ความบริสุทธิ์ ความไม่บริสุทธิ์ เป็นของเฉพาะตัว คนอื่นไม่สามารถทำคนอื่นให้บริสุทธิ์ได้ (ขุ.ธ.25/22/37) ดังนั้น ในการที่จะกระทำความดีเพื่อปิดโอกาสของความชั่วนั้น ก็ต้องกระทำด้วยตนเอง ไม่สามารถที่จะให้ผู้อื่นทำกรรมดีแทนกันได้

ในเรื่องกรรมนิยามนี้ผู้เขียนได้อธิบายมาพอได้ใจความ ในตอนต่อไปจะได้แสดงการวิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่ด้วยหลักกรรมนิยามที่ได้แสดงไว้ข้างต้น

3. วิเคราะห์ปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่ด้วยหลักกรรมนิยาม

ในตอนที 3 นี้ ผู้เขียนต้องการจะอธิบายหลักกรรมนิยามให้สอดคล้องกับปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่ เนื่องจากสังคมปัจจุบันนั้น บางครั้งจำต้องเลือกทางใดทางหนึ่ง บางครั้งการเลือกนั้นทำให้ผู้เลือกตกอยู่ในความลำบากใจ เช่น ผู้ป่วยที่ปราศจากความรู้สึก อยู่ได้ด้วยการให้เครื่องช่วยหายใจเท่านั้น ญาติควรที่จะขอให้แพทย์เอาเครื่องช่วยหายใจออกเพื่อปล่อยให้ผู้ป่วยนั้นตายไปตามธรรมชาติหรือไม่ สตรีที่ตั้งครรภ์แล้วทารกที่จะเกิดมามีความเสี่ยงสูงที่จะพิการซ้ำซ้อน สมควรที่จะทำแท้งก่อนหรือไม่ หรือคนที่ป่วยเพราะอวัยวะในร่างกายทำงานไม่ปกติจำเป็นต้องเปลี่ยนอวัยวะ และในการเปลี่ยนอวัยวะ

ในปัจจุบันนี้มีโอกาสให้เลือกที่จะสร้างอวัยวะจากการโคลนนิ่ง แต่การโคลนนิ่งจำเป็นต้องฆ่าตัวอ่อน ซึ่งในเรื่องเหล่านี้เมื่อเลือกไปแล้วได้สร้างความทุกข์ใจให้แก่ผู้กระทำ หรือผู้เลือกเหล่านี้เป็นอย่างมาก เพราะบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธ แต่วิถีชีวิตนั้นไม่สอดคล้องกับธรรมคำสอน โดยเฉพาะเรื่องกรรม บางครั้งจึงอาจทำให้พวกเขาเหล่านั้นไม่สนใจพระพุทธศาสนา เพราะเมื่อรับรู้เรื่องกรรมนิยามแล้วก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานมากกว่าก่อให้เกิดความสดชื่น แซ่มนชื่นใจ เมื่อเป็นอย่างนี้นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา จึงจำเป็นที่จะต้องอธิบายเรื่องกรรมให้บุคคลเหล่านี้ได้มีแนวทางในการดำเนินชีวิต และสามารถพัฒนาตนเองได้ ไม่หลงไปในทางที่ผิดมากยิ่งขึ้นอีก ฉะนั้นในบทความนี้ ผู้เขียนจึงได้ยกปัญหาจริยศาสตร์ขึ้นมาอภิปรายและหาทางออกเพื่อเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตต่อไป

ในเบื้องต้น สิ่งที่ผู้ประสบปัญหาทางด้านจริยศาสตร์ควรกระทำคือการเข้าใจความจริง หรือเข้าใจหลักกรรมในทางพระพุทธศาสนาตามที่เป็นจริง มิใช่ว่ากลัวว่าเมื่อรู้แล้วจะเกิดความไม่สบายใจ จึงพยายามหลีกเลี่ยงด้วยการไม่ทำความเข้าใจเสียเลย เมื่อเข้าใจตามความเป็นจริงแล้วจึงควรหาทางแก้ไข สิ่งที่ไม่ถูกต้องนั้นให้ถูกต้องด้วยวิธีการทางพระพุทธศาสนา มิใช่ด้วยวิธีการอื่น อันไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาก็แท้จริง

ในการพิจารณาปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่นี้ ผู้เขียนได้กำหนดกรอบหลักธรรมที่จะใช้ในการพิจารณาไว้กว้าง ๆ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการทำ ความชั่วหรือความดี ซึ่งหลักการนี้เป็นส่วนที่ขยายมาจากอกุศลมูลหรือกุศลมูลนั่นเองคือ อกุศลกรรมบถ 10 กับ กุศลกรรมบถ 10

อกุศลกรรมบถหรือแนวทางในการทำความชั่ว 10 ประการ คือ ทางกาย 3 ได้แก่ ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ และประพฤตินอกใจในกาม ทางวาจา 4 ได้แก่ พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ และทางใจ 3 ได้แก่ อภิชฌา (คิดจ้องเอาของคนอื่น) พยาบาท (ปองร้ายผู้อื่น) และมิจฉาทิฐิ (มีความเห็นผิดจากหลักการพระพุทธศาสนา)

ส่วนกุศลกรรมบถหรือแนวทางในการทำความดี 10 คือ ทางกาย 3 ได้แก่ ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจในกาม ทางวาจา 4 ได้แก่

ไม่พูดเท็จ ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดเพ้อเจ้อ และทางใจ 3 ได้แก่
อนภิชฌา (ไม่คิดจ้องเอาของของคนอื่น) อพยาบาท (ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น)
และสัมมาทิฐิ (มีความเห็นที่ถูกต้องตามหลักการพระพุทธศาสนา)

(ที่.ปา.11/359-360/284)

โดยในการวิเคราะห์นั้นมุ่งเน้นที่กรรมนิยาม ซึ่งไม่พ้นไปจากกุศลกรรม
หรืออกุศลกรรมทั้ง 20 นี้ และการกระทำที่เป็นปัญหาทางจริยศาสตร์ก็อยู่ใน
เกณฑ์กุศลหรืออกุศลนี้

3.1 กรรมนิยามกับการโคลนนิ่งมนุษย์

การโคลนนิ่งหรือการทำสำเนาพันธุกรรมมนุษย์นี้มี 2 แบบ คือ การ
โคลนนิ่งเพื่อการเจริญพันธุ์สำหรับคนที่ต้องการจะมีบุตร แต่ไม่ต้องการมีเพศ
สัมพันธ์หรือเหตุผลอื่น ๆ และการโคลนนิ่งเพื่อการรักษาโรค ตามทัศนะทาง
พระพุทธศาสนาถือว่า มนุษย์ได้ถือกำเนิดขึ้นมาแล้ว ตั้งแต่ที่มีคันธัพพะ
(ปฏิสนธิวิญญาณ) เข้ามาสู่ครรภ์คือตั้งแต่จุดแรกที่มีการผสมกันระหว่างไข่กับ
อสุจิ ซึ่งเทียบเคียงได้กับการที่โคลนนิ่งได้นำนิวเคลียสของเซลล์ต้นแบบออก
มาแล้วนำไปใส่แทนที่นิวเคลียสของไข่ที่ได้นำออกไปแล้ว ต่อจากนั้นกระตุ้น
ด้วยไฟฟ้าอ่อน ๆ จนเกิดการเจริญเติบโตขึ้น ตั้งแต่จุดนี้ไปในทางพุทธ-
ศาสนาถือว่าเป็นสิ่งมีชีวิตแล้ว และสิ่งมีชีวิตนี้ก็จะพัฒนาเป็นมนุษย์ ดังนั้น
ในขั้นตอนนี้ของการโคลนนิ่งทั้งเพื่อการเจริญพันธุ์ที่ต้องฆ่าตัวอ่อนบางตัวที่ไม่
แข็งแรงทิ้งไป และการโคลนนิ่งเพื่อการรักษาโรคที่จำเป็นต้องใช้เนื้อเยื่อรอบ
ตัวอ่อนที่ได้รับการผสมแล้ว (stem cell) จึงต้องฆ่าตัวอ่อน ตามหลักอกุศล-
กรรมบถถึงเป็นปาณาติบาตคือการฆ่าสัตว์ ผิดศีลข้อที่ 1 และผู้กระทำต้อง
รับผลกรรมที่ตนกระทำลงไป มีข้อสงสัยว่าใครควรจะเป็นผู้รับผลกรรม
ระหว่างหมอกับผู้ให้กระทำ ตามหลักการกระทำกรรมแล้วผู้กระทำนั้นสามารถ
กระทำได้ด้วยตนเองหรือสั่งการให้ผู้อื่นกระทำก็สำเร็จเป็นกรรมเหมือนกัน
ดังนั้น กรรมจึงเป็นของผู้ให้กระทำโดยส่วนใหญ่ แต่ผู้อื่นนั้นก็อยู่ในผู้ร่วม
กระทำการด้วย เพราะผู้ลงมือกระทำย่อมทราบผลที่จะเกิดขึ้นได้ดีว่าจะ
เป็นอย่างไรเมื่อได้ทำลงไปแล้ว

ประการต่อมา ผู้ที่ถูกโคลนขึ้นมาเป็นมนุษย์จะผิดกับกฏนิยาม 5 หรือไม่เพราะยังไม่ถึงกำหนดแห่งการเกิด อันเป็นการสร้างให้มนุษย์เกิดขึ้นโดยผิดหลักแห่งธรรมชาติ ในเรื่องนี้ตามหลักพระพุทธศาสนาผู้เขียนเห็นว่าไม่เป็นการผิดกฏนิยาม 5 เพราะในทัศนะของพระพุทธศาสนาตามหลักแห่งการเกิดตามธรรมชาติ ต้องมีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ 1. มารดาบิดามีเพศสัมพันธ์กัน 2. มารดาอยู่ในช่วงมีไข่สุก 3. มีคันธัพพะ (ปฏิสนธิวิญญาณ) มาเกิด ดังนั้น เมื่ออธิบายตามหลักนิยาม 5 จึงได้ความว่า ตามหลักพีชนิยามคือไข่ของมารดากับอสุจิของบิดา อุตุนิยามคืออุณหภูมิตนเหมาะสม มีจิตนิยามและกรรมนิยามคือเจตนา (กรรม) ให้เกิดและคันธัพพะซึ่งมีกรรมรวมอยู่ด้วยมาเกิด เมื่อปัจจัยเหล่านี้มาพร้อมกัน การถือกำเนิดย่อมมีขึ้น และทั้งหมดนี้ก็รวมเป็นกรรมนิยาม การโคลนนิ่งก็เช่นกันสามารถอธิบายตามหลักนิยาม 5 ได้ คือ ตามหลักพีชนิยาม (นิวเคลียสกับไข่) อุตุนิยาม อุณหภูมิตนในห้องสำหรับโคลนนิ่งเหมาะสม มีจิตนิยามและกรรมนิยามคือเจตนาให้เกิดและมีคันธัพพะซึ่งมีกรรมติดมาด้วยมาเกิด คันธัพพะนี้ถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันทำให้ตัวอ่อนเจริญเติบโตได้ ถ้าขาดคันธัพพะนี้เสียแล้วตัวอ่อนในการโคลนนิ่งก็จะตายไป และการลงมือกระทำของผู้เชี่ยวชาญด้านการโคลนนิ่งรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องก็ถือเป็นกรรมนิยาม เมื่อองค์ประกอบมาพร้อมจึงมาเกิดขึ้นเช่นเดียวกันกับการเกิดตามปกติ ดังนั้นจึงไม่เป็นการผิดหลักนิยาม 5

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ การโคลนนิ่งมนุษย์เพื่อการเจริญเป็น การผิดหลักกรรมในแนวจุฬารวมวิภังคสูตรหรือไม่ เพราะตามนัยจุฬารวมวิภังคสูตรอธิบายไว้ว่าผู้ที่มีรูปสวยเพราะไม่โกรธ ผู้มีปัญญาดีเพราะเข้าหานักวิชาการเพื่อหาความรู้ แต่การโคลนนิ่งนั้นเป็นการคัดเลือกสายพันธุ์ที่ดีที่สุดหน้าตาที่ดี ปัญญาดี ด้วยการสร้างให้เกิดขึ้นมา รวมความว่าต้องการแบบไหนใช้วิทยาศาสตร์สร้างให้เป็นอย่างนั้น อย่างไรก็ตาม กรรมนิยามในพระพุทธศาสนาก็ยังคงเป็นอยู่ ประการแรก ถ้าถือว่าการกำหนดได้ว่าจะให้เกิดมาเป็นแบบไหนแล้วได้อย่างนั้น นั่นก็เป็นกรรมนิยามอย่างหนึ่งที่ผู้สร้างได้กระทำมาให้ได้มาเกิดอย่างนั้น หมายความว่า เป็นกรรมของผู้ที่ถูกโคลนนิ่งที่ได้สร้างมาอย่างนั้นเองจึงถูกโคลนให้เกิดมาเป็นเช่นนั้น แต่เมื่อเกิดมามีลักษณะอย่างที่ต้องการแล้ว ภายหลังจะเป็นอย่างไร ไม่มีใครทราบได้ แต่ที่แน่ ๆ ต้องเป็น

ไปตามหลักกรรมนิยามแน่นอน ความเป็นผู้มีรูปลักษณ์ที่ดี แต่ไม่แน่ว่าสุขภาพจะดีหรือไม่ หรือถ้ามีสุขภาพดี ไม่แน่ว่าปัญญาจะดีหรือไม่ หรือถ้าปัญญาดี ไม่แน่ว่ารูปร่างและสุขภาพจะดีหรือไม่ ไม่มีใครทราบได้ ผู้ทำการโคลนนิ่งอาจกำหนดได้อย่างหนึ่ง แต่ไม่สามารถกำหนดได้ทุกอย่าง ดังนั้นจึงยังคงเป็นไปตามหลักกรรมนิยามอยู่

อีกประเด็นที่ควรพิจารณา คือ ผู้ที่ให้ทำโคลนนิ่งกับผู้ที่เกิดจากการโคลนนิ่งมีกรรมส่งถึงกันอย่างไร เรื่องนี้สามารถเทียบเคียงได้จากหลักฐานทางพระพุทธศาสนาที่ว่าบรรดาเหล่าสัตว์ที่ท่องเที่ยวไปในสังสารวัฏ เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิดอยู่ที่นี่ คนที่ไม่เคยเป็นบุตร ไม่เคยเป็นธิดากัน ไม่เคยเป็นแม่เป็นลูกกันนั้น ไม่มีเลย (ขุ.ธ.อ.2/76) จากข้อความนี้เราสามารถที่จะยืนยันได้ว่าผู้ที่มาเกิดไม่ว่าจะด้วยกระบวนการแบบใดก็ตาม เมื่อมาเกิดแล้วถือว่าได้กระทำกรรมร่วมกันมา จึงต้องมาเกิดมีความสัมพันธ์กัน จะยกว่าเป็นกรรมของผู้ให้ทำการโคลนนิ่งหรือเป็นกรรมของผู้ที่ถูกโคลนนิ่งขึ้นมาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เป็นกรรมของทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ที่ให้ทำการโคลนนิ่งกับผู้ที่ถูกโคลนนิ่งขึ้นมาได้กระทำกรรมร่วมกันมา เทียบเคียงได้กับการที่มนุษย์ที่เกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิดในโลกนี้เคยทำกรรมร่วมกันมา บางครั้งจึงได้เป็นแม่เป็นลูกกัน เป็นพ่อเป็นลูกกันมาก่อน การที่ได้เป็นเช่นนั้นแสดงว่ามีบางอย่างที่ทำร่วมกันทั้งดีและไม่ดี ตามหลักกรรมนิยามที่ได้อธิบายไปแล้วว่าไม่มีสิ่งใดในวิถีชีวิตมนุษย์ที่เกิดขึ้นมาอย่างลอย ๆ ทุกสิ่งมีเหตุ มีที่มาที่ไปเสมอ การที่ผู้หนึ่งถูกผู้หนึ่งให้โคลนนิ่งขึ้นมา นั้นย่อมแสดงว่าทั้งสองเป็นผู้ที่เคยกระทำกรรมร่วมกันมา จะมากหรือน้อย ดีหรือเลวนั้นเป็นอีกเงื่อนไขหนึ่ง แต่สรุปว่าเคยร่วมกันทำกรรมมา

เมื่อรู้ว่าการโคลนนิ่งเป็นปาณาติบาต ไม่ฝืนหลักกรรมนิยามและเป็นกรรมของทั้งสองฝ่ายที่ต้องมาเกิดร่วมกัน ปัญหาอยู่ที่ว่าผู้ที่สั่งให้มีการโคลนนิ่งขึ้นมาเป็นผู้ทำอกุศลกรรมคือปาณาติบาต แล้วจะทำอย่างไร ในประเด็นนี้ดังที่ได้ตั้งกรอบไว้แล้วแต่ต้นว่าจะใช้หลักอกุศลกรรมบท 10 เป็นเกณฑ์ นั่นคือผู้สั่งให้ทำโคลนนิ่งมนุษย์นั้นเป็นปาณาติบาต ซึ่งเป็นอกุศลกรรมบทข้อที่ 1 ดังนั้น สิ่งที่ผู้สั่งให้ทำการโคลนนิ่งควรจะทำก็คือไม่ควรทำอกุศล-

กรรมบทข้ออื่นอีก 9 ข้อที่เหลือเพื่อที่จะได้ไม่เป็นการเพิ่มน้ำหนักให้อุศลกรรม แต่ควรสร้างกุศลกรรมอย่างอื่นให้มาก ซึ่งในเรื่องนี้ ผู้เขียนจะได้อธิบายสรุปไว้ตอนท้ายอีกครั้งหนึ่ง

3.2 กรรมนิยามกับการทำแท้ง

เรื่องการทำแท้งนั้นเป็นความผิดศีลข้อปาณาติบาตเช่นเดียวกับการโค่นชิง สำหรับการทำแท้งที่ยกขึ้นมาว่าเป็นปัญหาทางจริยศาสตร์คือการทำแท้งที่กฎหมายอนุญาตให้กระทำได้ ใน 3 กรณี คือ

1. เนื่องจากเหตุผลด้านสุขภาพของมารดา
2. สตรีนั้นตั้งครรภ์เพราะถูกข่มขืน หรือเด็กหญิงอายุไม่เกิน 13 ปี ตั้งครรภ์เพราะถูกข่มขืนเราแม้จะโดยความสมัครใจของเด็กหญิงนั้นก็ตาม
3. สตรีนั้นตั้งครรภ์เพราะถูกล่วงหรือบังคับให้ค้าประเวณี หรือเด็กหญิงอายุไม่เกิน 18 ปี ตั้งครรภ์เพราะถูกชักพาให้ค้าประเวณีแม้ว่าเด็กหญิงนั้นจะยินยอมก็ตาม

(สมภาร พรหมทา, 2535, 111)

การทำแท้งทั้ง 3 กรณีนี้มีเหตุผลที่สังคมยอมรับกันว่าควรทำ แต่ถ้าบิดามารดาผู้ใดยินดีที่จะเลี้ยงดูบุตรที่จะเกิดในภาวะเช่นนั้นได้ย่อมเป็นการดีเป็นกุศลอย่างยิ่ง แต่ในความเป็นจริงแล้วหาได้ยากมาก ดังนั้น จึงมีทางเลือกในการแก้ปัญหานี้อย่างหนึ่งคือการทำแท้ง

การทำแท้งใน 3 กรณีนี้ไม่ผิดกฎหมาย แต่ผิดศีลข้อที่ 1 คือปาณาติบาต ผู้ที่ให้กระต่ายยอมต้องรับผลของกรรมตามหลักกรรมนิยาม แต่กรรมนั้นจะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับเจตนา ถ้าเจตนาฆ่าด้วยความอาฆาตแค้น หรือด้วยความโลภ ย่อมมีความผิดมาก ขนาดของเด็กที่ถูกทำแท้ง ถ้ามีขนาดโตมากก็บาปมาก ถ้ายังเล็กอยู่ก็บาปน้อย และขนาดนี้ก็มีความเกี่ยวเนื่องกับคุณประโยชน์ เนื่องจากว่ายังเล็กอยู่จึงไม่สามารถที่จะวัดคุณประโยชน์ได้ จึงถือว่ายังมีประโยชน์น้อย ก็มีบาปน้อย

ในกรณีที่แม่สุขภาพไม่ดีถ้าปล่อยให้เด็กโตขึ้นจนถึงคลอดอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิตได้ จึงต้องเลือกระหว่างแม่กับลูกว่าจะเอาใครไว้นั้น เมื่อพิจารณา

จากคุณประโยชน์ แม่ย่อมจะมีประโยชน์มากกว่าลูกที่ยังไม่สามารถบอกได้ว่า มีคุณประโยชน์หรือไม่ และเมื่อพิจารณาจากขนาดตัว แม่มีขนาดตัวใหญ่กว่า ถ้าจะต้องปล่อยให้แม่ตายจะมีบาปมากกว่าทำให้ลูกตาย ส่วนในเรื่องความหนักเบาของกรรม ถ้าเจตนาทำแท้งไม่ใช่ทำด้วยความอาฆาตแค้นหรือด้วยความโลภ ย่อมมีความผิดน้อยกว่า และขนาดของเด็กที่ถูกทำแท้ง ถ้ามีขนาดโตมากก็บาปมาก ถ้ายังเล็กอยู่ก็บาปน้อย ฉะนั้นเมื่อได้ใช้หลักกรรมนิยามพิจารณาเรื่องการทำแท้งเพราะแม่สุขภาพไม่ดีนี้ ผู้ที่ทำแท้งไปแล้วควรที่จะตั้งสติแล้วทำความเข้าใจในเบื้องต้นแรกก่อนว่าการกระทำนี้เป็นบาป เป็นอกุศลกรรม จึงควรกระทำกุศลกรรมให้มาก อันจะช่วยให้ออกุศลกรรมนั้นปิดโอกาสของอกุศลกรรม

ในกรณีที่แม่สุขภาพแข็งแรงแต่ถูกข่มขืนแล้วตั้งครรภ์และทารกก็สุขภาพแข็งแรงดี ถ้าแม่หรือครอบครัวของแม่ไม่ประสงค์จะเลี้ยงดูทารกนั้น เพราะเป็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำของผู้ชายที่ประทุษร้าย ไม่มีการยินยอมของฝ่ายหญิง ในเรื่องนี้สังคมต้องเข้ามาดูแล โดยรัฐบาลต้องเข้ามาช่วยเหลือเลี้ยงดูแทนให้ เพราะทารกไม่มีความผิด ทารกมีสิทธิ์ที่จะเกิดมา การที่รัฐบาลต้องมาดูแลนั้นผู้เขียนมองว่า เป็นความผิดของรัฐที่ไม่สามารถปกป้องคุ้มครองประชาชนให้ปลอดภัยได้ และการที่รัฐเข้ามาช่วยเหลือเลี้ยงดูให้เท่ากับถินนั้นเป็นคติสมบัติสำหรับทารกให้มีโอกาสเกิดมา แต่ถักรัฐไม่เข้ามาดูแลเลี้ยงดูถินนั้นก็เท่ากับเป็นคติวิบัติสำหรับทารก และสามารถมองได้ว่าเป็นการสร้างกรรมของทารกที่กระทำมาอย่างนั้นจำต้องรับผลกรรมตามที่ตนได้กระทำมา

ดังนั้นผู้ที่กระทำแท้งเพราะถูกข่มขืนจึงต้องมีปัญญาเข้าใจตามความเป็นจริงว่าการทำแท้งไม่ดี เป็นปาณาติบาต เป็นอกุศลกรรม แล้วไม่ควรที่จะทำซ้ำอีก เพราะความเข้าใจเรื่องบุญ เรื่องบาปนี้จะมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติในอนาคต ถ้าผู้กระทำผิดแล้ว คิดเสียว่าไม่มีความผิด ไม่เป็นไร บุญไม่มี บาปไม่มี แล้วกระทำซ้ำอีกอยู่บ่อย ๆ ย่อมจะเป็นการหลงผิดเป็นอกุศลกรรมที่ใหญ่กว่าเดิมหลายเท่าตัว ดังนั้นเมื่อพลาดไปแล้วให้พยายามสร้างกุศลกรรมให้มากเพื่อจะได้ปิดโอกาสของกรรมไม่ดีไม่ให้มีโอกาสให้ผล ยิ่งทำกรรมดีมากเท่าใด กรรมชั่วก็หาโอกาสให้ผลได้ยากมากขึ้นเท่านั้น และประการสำคัญอย่างกังวลใจ เสียใจอยู่กับเหตุการณ์ในอดีตที่ผิดพลาดอัน

จะทำให้จิตใจเศร้าหมอง เมื่อตายลงจะนำไปสู่ทุกตฤมิได้ ควรทำจิตใจให้สงบ ผ่องใส ระลึกนึกถึงแต่ความดีที่ได้กระทำไว้ ถ้านึกถึงเรื่องที่ทำผิดพลาดไปนั้น ต้องคิดว่าทำไปด้วยเจตนาดี มีเมตตา ไม่มีความโกรธแค้นต่อกัน เหล่านี้จะทำให้จิตใจผ่องใส ไม่เศร้าหมอง เมื่อตายลงจะนำไปสู่สุคติภูมิได้หรือมีจิตใจที่เข้มแข็งสามารถที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

3.3 กรรณิยามกับการการุณยฆาต

การการุณยฆาตนี้หมายถึงการฆ่าด้วยความเมตตา การุณยฆาตนี้สามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การุณยฆาตที่ทำกับทารกในครรภ์ ด้วยเหตุว่าทารกนั้นได้รับเชื้อโรคจากมารดาแล้วมีความเสี่ยงสูงที่จะพิการหรืออายุสั้น เมื่อเกิดมาจะทุกข์ทรมาน การทำการุณยฆาตแบบนี้เป็นการทำแบบไม่สมัครใจ
2. การุณยฆาตที่ทำกับทารกแรกเกิดที่พิการ ปัญญาอ่อน และที่ทำกับคนไข้ที่ไม่มีทางรักษา และอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าตนสมควรมีชีวิตอยู่หรือไม่ การุณยฆาตในกรณีนี้เป็นการุณยฆาตแบบไม่สมัครใจ
3. การุณยฆาตที่ทำแก่บุคคลที่สติสัมปชัญญะสมบูรณ์แต่เจ็บป่วยทรมานด้วยโรคบางอย่าง ไม่สามารถที่จะฆ่าตัวตายได้ การุณยฆาตที่คนไข้ขอร้องให้หมอกระทำแก่ตน จัดเป็นการุณยฆาตแบบสมัครใจ

(สมภาร พรหมทา, 2535, 160-161)

การทำการุณยฆาตใน 2 กรณีแรกนั้น ผู้กระทำเป็นผู้ตัดสินใจเองว่าควรกระทำหรือไม่ ผู้ที่ถูกกระทำไม่สามารถที่จะรับรู้ได้ ดังนั้น ผู้กระทำจึงทำด้วยความรู้สึกเมตตา สงสารที่จะช่วยเขาให้พ้นจากความยากลำบาก เพราะทารกที่เกิดมาจะมีความพิการอย่างรุนแรง ไม่มีทางรักษา และเป็นภาระต่อค่าใช้จ่ายของครอบครัว เหตุผลทั้งหมดนี้เป็นเหตุผลที่พอยอมรับได้ในสังคมปัจจุบัน แต่ปัญหาหนึ่งที่ต้องพิจารณาประกอบก็คือเครื่องมือทางการแพทย์ไม่สามารถที่จะพิสูจน์ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ว่าจะเป็นเช่นนั้นจริง ยังมีโอกาสที่ไม่เป็นอย่างนั้นอยู่ด้วย จึงไม่ควรเชื่อวิทยาศาสตร์เสียทั้งหมด ถ้าทางครอบครัว

มีความสามารถที่จะเลี้ยงดูพร้อมรับเด็กที่จะเกิดมาได้โดยไม่ต้องมีการทำแท้ง ย่อมเป็นการดีอย่างยิ่ง สำหรับผู้ป่วยที่ต้องใช้อุปกรณ์ช่วยชีวิตตลอดเวลา ไม่สามารถที่จะรักษาให้หายได้ตามคำวินิจฉัยของแพทย์ การฆ่าในทั้ง 2 กรณี นี้พระพุทธศาสนามองว่าเป็นปาณาติบาตเหมือนกัน แต่จะเป็นอกุศลกรรม มากหรือน้อยนั้นต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ คือ

1. ผู้ที่ถูกฆ่ามีประโยชน์มากหรือน้อย ถ้ามีประโยชน์น้อย บาป อกุศลกรรมก็น้อย ถ้ามีประโยชน์มาก บาปอกุศลกรรมก็มาก ในเรื่องนี้ สามารถตรวจสอบได้โดยเริ่มจากทารกที่ติดโรคที่อันตราย ที่เกิดมาจะพิการ รักษาไม่ได้ ต้องทุกข์ทรมานและเป็นภาระต่อการเลี้ยงดูของครอบครัว ดังนั้นจึงถือว่า มีประโยชน์น้อย อกุศลกรรมก็น้อยตาม สำหรับกรณีที่ผู้ป่วย ที่ไม่รับรู้แล้วต้องใช้เครื่องช่วยชีวิตตลอดเวลา ก็เช่นกัน ถือว่าคุณประโยชน์ น้อย ดังนั้นเมื่อมีการทำการุณยฆาตจึงเป็นบาปอกุศลกรรมน้อย

2. เจตนาในการทำการุณยฆาต ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เห็นได้ยาก เพราะผู้กระทำไม่มีใครทราบได้ว่าทำด้วยเจตนาอย่างไร ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับใจ ของผู้กระทำเอง ถ้ากระทำด้วยเจตนาจะช่วยให้ออกจากความทุกข์ทรมาน ทำด้วยความเมตตา ไม่มีใจโลภด้วยหวังทรัพย์สมบัติ หรือไม่ทำด้วยใจโกรธ อาฆาตแค้น และไม่ทำด้วยใจทิ้งมกาย ไม่รู้จริง การกระทำนี้ก็ถือได้ว่า มีบาปน้อยเพราะเจตนาเป็นกุศล แต่ถ้าทำด้วยความอาฆาตแค้น ด้วยความ โลภอยากได้ในทรัพย์สินมรดก ย่อมเป็นบาปมาก

สำหรับในกรณีที่ผู้ถูกฆ่าผู้นั้นอยู่ในภาวะที่ต้องทุกข์ทรมานอย่างแสนสาหัสและยังมีสติสัมปชัญญะอยู่ แต่ช่วยตัวเองไม่ได้ ได้ขอร้องให้ผู้อื่น กระทำการุณยฆาตให้ตัวเองนั้น ในเบื้องต้นผู้ที่กระทำการควรพิจารณา ไตร่ตรองให้รอบคอบก่อนว่าไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง ควรที่จะอธิบายให้ผู้ป่วย ได้รับทราบตามความเป็นจริงว่าความทุกข์ทรมานนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิบาก กรรมที่ตนได้กระทำเอาไว้ ควรเข้าใจและยอมรับความจริง ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่า คนไทยส่วนใหญ่ที่นับถือพระพุทธศาสนาไม่มีใครปรารถนาที่จะทำการุณยฆาต ในกรณีนี้เท่าใดนัก ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องอธิบายให้ผู้ป่วยเข้าใจให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะในช่วงแรกที่เจ็บปวดทรมานมากผู้ป่วยอาจคิดให้ผู้อื่น

ฆ่าตนเองเสีย แต่เมื่อนานไปผู้ป่วยเริ่มจะยอมรับต่อความทรมานได้ ทนต่อความเจ็บป่วยได้ ความคิดที่จะให้ฆ่าตนเองก็จะหมดไป แต่ในกรณีที่ผู้ป่วยยังยืนยันให้กระทำการุณยฆาตอยู่ สุดท้ายแล้วจำเป็นต้องกระทำจริง ๆ ผู้กระทำจำเป็นต้องกระทำด้วยใจที่มีเมตตา ไม่โลภ ไม่โกรธ และไม่หลงเข้าใจผิด เป็นการช่วยเหลือผู้ป่วยให้พ้นทุกข์ ถึงแม้จะเป็นบาปแต่ก็เป็นบาปที่น้อย

อีกเรื่องหนึ่งที่ควรพิจารณาคือการทำการุณยฆาตด้วยการทำแท้งนี้ เป็นการฝ่าฝืนกรรมของทารกหรือไม่ เพราะทารกที่จะเกิดมาในสภาพนั้นย่อมเป็นผู้ที่กระทำความไม่ดีมา เพื่อมาชดใช้กรรมนั้นจึงได้เกิดมาเป็นเช่นนั้น ถ้าผู้อื่นไปตัดสินเขาให้ยุติชีวิตเสียก็เท่ากับเป็นการไปตัดโอกาสของการชดใช้กรรมของทารกนั้น ทำให้เวลาได้รับผลกระทบชั่วสั้นลงและทำให้ต้องไปเกิดใหม่เพื่อใช้กรรมนั้นต่ออีกหรือไม่ และผู้ทำการุณยฆาตยังต้องรับกรรมอีก เป็นการเพิ่มปริมาณกรรม 2 เท่าหรือไม่ ในเรื่องนี้ผู้เขียนขออธิบายว่าการที่ทารกเกิดมาเพื่อชดใช้กรรมนั้นถูก แต่เมื่อมีผู้อื่นมาตัดสินยุติชีวิตของเขานั้น การกระทำของผู้หวังดีนั้นเท่ากับเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนกรรมดี หรือ ชัดขวางกรรมชั่วได้คือ สมบัติ 4 หรือวิบัติ 4 ได้แก่ คติสมบัติ สถานที่ที่ทารกนั้นจะเกิดมามีวิทยาการที่ทันสมัยสามารถที่จะตรวจได้ว่าทารกจะเกิดมาอย่างทรมานและไม่มีทางรักษา เป็นกาลสมบัติ คือในยุคสมัยนั้นมีกฎหมายอนุญาตให้กระทำแท้งในกรณีนี้ได้ และเป็นนโยบายคสมบัติคือเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะทำแท้งนั้นทันสมัยสามารถกระทำได้อย่างไม่เป็นอันตรายต่อผู้เป็นแม่ รวมความว่าสมบัติเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่ช่วยทารกให้ได้รับผลของกรรมชั่วไม่นาน ก็พ้นไปจากกรรมนั้นในชาตินี้ หรือจะมองว่าเป็นการสิ้นสุดกรรมที่หนักของทารกนั้นก็ได้ ฉะนั้นการทำแท้งในกรณีที่เด็กจะเกิดมาพิการอย่างรุนแรง เป็นโรคไม่มีทางรักษา ถ้าเกิดมาจะอยู่อย่างลำบากและทรมานนั้น ไม่เป็นการฝ่าฝืนกรรมของทารกที่จะต้องเกิดมาเพื่อชดใช้กรรมชั่วแต่อย่างใด หรือจะมองอีกมุมหนึ่งก็ได้ว่าทารกที่ไม่มีโอกาสเกิดมานั้นเป็นเพราะสร้างกุศลกรรมความดีมาน้อย จึงได้เกิดมาเท่านั้น แต่จะต้องไปรับผลของกรรมชั่วต่อไปในสถานที่แห่งอื่น รวมทั้งสามารถมองได้ว่าเป็นองค์ประกอบฝ่ายวิบัติก็ได้ ถ้าพิจารณาว่าเป็นการชัดเจนการเกิดของทารกนั้นไม่ว่าจะเป็นคติวิบัติ

กาลวิบัติ อุปธิวิบัติ และปโยควิบัติ ที่ไม่เอื้อให้ทารกได้เกิดมา แต่ประการที่
สำคัญผู้ที่กระทำการอุณยฆาตนั้นก็ได้อุบายกรรมใหม่ให้แก่ตัวเองไปแล้ว ไม่มีทาง
หลีกเลี่ยงได้ ผู้กระทำจึงควรพร้อมที่จะยอมรับผลแห่งการกระทำของตนเอง

สำหรับผู้ป่วยที่ต้องใช้อุปกรณ์ช่วยชีวิตตลอดเวลาที่เช่นเดียวกัน
การทำการอุณยฆาตนั้นไม่เป็นการผิดกรรม เพราะการกระทำของมนุษย์นี้เอง
เป็นเงื่อนไขอย่างหนึ่งของกรรม เป็นสมบัติหรือวิบัติดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เป็น
ส่วนช่วยให้กรรมชั่วสิ้นสุดเร็วขึ้น หรือช่วยให้กรรมดีได้ผลเร็วขึ้น คือคนป่วย
ไม่ต้องทนทุกข์ทรมานอีกต่อไป ในเรื่องนี้ถ้าจะพิจารณากลับกันก็จะพบว่า
การใช้อุปกรณ์ทางการแพทย์ช่วยให้ผู้ป่วยยังไม่ตายไปตามธรรมชาติของ
ชีวิตนั้น ก็น่าจะเป็นการผิดการทำงานของกรรมด้วยเครื่องมือทางการแพทย์ได้
ดังนั้นการกระทำของมนุษย์นั้นจึงเป็นทั้งเหตุและผลในคราวเดียวกัน ด้วยความ
ที่กรรมไม่ใช่เหตุที่มาจากอดีตทั้งหมด ต้องมีเงื่อนไขคือสมบัติหรือวิบัตินี้เอง
กรรมจึงสามารถที่จะปรับเปลี่ยนได้

เรื่องกรรมนิยามกับปัญหาจริยศาสตร์สมัยใหม่นี้ผู้เขียนได้แสดง
ทัศนะมาพอสมควร แต่ยังมีประเด็นอื่นที่สามารถอภิปรายกันได้อีก เพราะเรื่อง
กรรมเป็นเรื่องที่ละเอียดลึกซึ้งจำเป็นต้องใช้เวลาในการศึกษาเป็นอย่างมาก
ในตอนท้ายนี้ ผู้เขียนขอสรุปสิ่งที่เรื่องเกี่ยวกับอกุศลกรรมบถ 10 ประการว่า
ปัญหาจริยศาสตร์ที่ยกมาข้างต้นในทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นบาป เป็นอกุศล
ทั้งนั้น ไม่มีปัญหาใดที่ไม่เป็นอกุศลกรรมเลย มากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป
แต่ที่สำคัญคือในแต่ละปัญหานั้นโดยหลักใหญ่แล้วถ้าประเมินจากหลักอกุศล-
กรรมบถ 10 ประการ มีความเป็นอกุศลกรรมอยู่เพียงประเด็นเดียวหรือ
ข้อเดียวเท่านั้น กล่าวคือการโคลนนิ่ง การทำแท้ง และการการุณยฆาต นั้น
ผิดในอกุศลกรรมบถข้อที่ 1 คือปาณาติบาตเท่านั้น ผู้ที่กระทำความผิดในลักษณะนี้
จึงมีโอกาที่จะสร้างกรรมดีได้ด้วยการกระทำไม่ให้ผิดตามหลักอกุศลกรรมบถ
10 อีก 9 ข้อที่เหลือ ไม่ว่าจะเป็นการไม่ลักทรัพย์ (รวมทั้งรู้จักเสียสละ) ไม่
ประพฤตินอกใจในกาม ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเพ้อเจ้อ
ไม่คิดจ้องเอาของของผู้อื่น ไม่พยายามบ่อนทำลายผู้อื่น และทำความเห็นให้ถูก
ต้อง โดยเฉพาะ 3 อย่างหลังนี้ มีความสำคัญมากเพราะเป็นมโนกรรม อัน

จะส่งผลต่อการดำเนินชีวิตตลอดไปจนถึงตาย และโดยเฉพาะเรื่องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง คือต้องมีปัญญา รู้ตามความเป็นจริงว่าตนได้กระทำบาปนาติบาตไว้ ไม่ควรประมาท หลงระเหิง หมั่นทำความดีอย่างอื่น ๆ ให้มาก และไม่ยึดติดกังวลกับความผิดที่ได้กระทำไว้ หมั่นกระทำและระลึกถึงกุศลกรรมบถทั้ง 10 ประการให้มาก

เรื่องความเข้าใจผิดหรือมิจฉาทิฐิ เป็นเรื่องสำคัญมากที่ผู้กระทำอกุศลกรรมต่าง ๆ อันเป็นที่มาของปัญหาทางจริยศาสตร์ดังกล่าวมา พึงระมัดระวังความคิดของตนเองไม่ให้หลงเข้าใจผิดในเรื่องเหล่านี้ โดยการสร้างความดีให้มากขึ้นตามหลักทางพระพุทธศาสนา อันจะทำให้อกุศลกรรมที่กระทำไปนั้นมีโอกาสให้ผลน้อยลง เพราะกุศลกรรมที่กระทำไว้มากและบ่อยย่อมมีกำลังแรงกว่าตามทฤษฎีกรรม 12 เพราะความดีที่กระทำบ่อย ๆ จะเป็นทั้งอาจิณกรรม (กรรมที่กระทำเป็นประจำจนเคยชิน) และอาสันนกรรม (กรรมที่กระทำเมื่อใกล้จะสิ้นชีวิต) และยังเป็นอุปถัมภกกรรม (กรรมที่คอยสนับสนุนให้ผู้กระทำได้รับผลมากยิ่งขึ้น) อีกด้วย ดังนั้นผู้ที่ทำความผิดเพียงอย่างเดียวนั้นจึงมีโอกาสที่จะทำความดีได้อีกมากมาย ขึ้นอยู่กับว่าผู้นั้นจะกระทำหรือไม่เท่านั้น เพราะทุกคนมีเวลาในการทำความดีในแต่ละวันเท่ากัน ตามหลักพระพุทธศาสนาไม่ว่ามนุษย์คนคนนั้นจะเป็นอย่างไร ประกอบอาชีพอะไร ทุกคนเท่าเทียมกันด้วยหลักกรรม คนที่กระทำเช่นไรย่อมได้เช่นนั้น ทุกอาชีพมีสิทธิ์ของความเป็นมนุษย์เท่ากัน มีสิทธิ์ที่จะพัฒนาตัวเองได้ดีขึ้นได้เท่ากัน และประการสำคัญสิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนควรระลึกนึกถึงอยู่เสมอคือ กุศลกรรม มิใช่อกุศลกรรมที่ตนเองได้กระทำผิดพลั้งพลาดไปเพียงครั้งหรือสองครั้งเท่านั้น ถ้าบุคคลมีแต่ระลึกนึกถึงแต่อกุศลกรรมความดีอยู่เสมอจิตใจย่อมไม่เศร้าหมองอันจะนำไปสู่สุคติภูมิ และสุดท้ายสิ่งที่มีมนุษย์ควรนึกถึงคือปัจจุบันนี้สำคัญที่สุด อดีตล่วงไปแล้วไม่สามารถแก้ไขได้ อนาคตก็ยังไม่มาถึง ดังพุทธพจน์ในภัทเทกัตตสูตร (ม.อุปริ.14/527/346) ที่ว่าบุคคลไม่ควรคำนึงถึงสิ่งที่ล่วงแล้ว ไม่ควรฟุ้งซ่านไปถึงสิ่งที่ยังมาไม่ถึง อดีตก็ผ่านไปแล้ว และอนาคตก็ยังไม่ถึง บุคคลควรรู้แจ้งธรรมในปัจจุบัน ไม่งอนงน ไม่คลอนแคลน ในธรรม (กุศลกรรม) นั้น พึงเพิ่มพูนธรรมนั้นให้มากขึ้นบ่อย ๆ

เมื่อบุคคลกระทำได้อย่างนี้แล้ว ย่อมจะทำให้จิตใจเข้มแข็ง เบิกบาน มีกำลังใจในการดำเนินชีวิต ทั้งอยู่ในแนวทางของพระพุทธศาสนาและสามารถ ดำรงชีวิตตามวิสัยของชาวบ้านได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า พระพุทธศาสนาไม่เป็นอุปสรรคแก่ชีวิตจริงอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อบุคคลได้ปฏิบัติตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างครบองค์ธรรม ไม่มุ่งเฉพาะหลักใดหลักหนึ่งแล้วทิ้งหลักธรรมอื่นไปเสีย

รวมความว่าผู้ที่ได้กระทำผิดพลาดไปแล้วไม่ว่าจะเป็นการโคลนนิ่ง การทำแท้ง หรือการการุณยฆาตก็ตาม บุคคลเหล่านี้ได้กระทำผิดตามหลัก อกุศลกรรมบท 10 เพียงข้อเดียวคือ ข้อปาณาติบาตเท่านั้น เขายังมีหนทาง ในการทำความดีอีกหลายอย่างที่สามารถจะกระทำทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ จึงควรที่จะสร้างกุศลกรรมความดีตามแนวทางเหล่านั้น พร้อม กันนั้นก็ไมควรที่จะทำความผิดแบบเดิมหรืออย่างอื่นเพิ่มขึ้นอีก เมื่อความ ดีมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็ย่อมปิดโอกาสในการให้ผลของกรรมชั่ว และประการ สำคัญที่ผู้ทำความผิดควรระลึกถึงอยู่เสมอ คือชีวิตในปัจจุบัน ซึ่งยังมีหน้าที่ ที่ต้องรับผิดชอบ มีสิ่งที่ยังต้องทำอีกมากจึงไม่ควรที่จะซึ่มเศร้ากับอดีตที่ผ่าน ไปแล้ว และไม่ควรที่จะฟุ้งซ่านเกี่ยวกับอนาคตที่ยังมาไม่ถึง ควรอยู่กับปัจจุบัน ให้ดีที่สุด ชีวิตของผู้นั้นก็จะเป็นชีวิตที่มีคุณค่า ทั้งยังไม่เป็นการปล่อยเวลา ให้ล่วงไปโดยเปล่าประโยชน์อีกด้วย

บรรณานุกรม

พระไตรปิฎกและอรรถกถา

พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 11 (2523), กรุงเทพฯ-
มหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 13 (2523), กรุงเทพฯ-
มหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย

- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 14 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 15 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 20 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 22 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 25 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 27 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 28 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- พระไตรปิฎกภาษาบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่มที่ 35 (2523), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย
- อรรถกถาภาษาบาลีอักษรไทย (2535), กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย

หนังสือ

- ธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), พระ (2538) พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ. กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- สมภาร พรหมทา (2535) พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร, สำนักพิมพ์พุทธชาด.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2544) เพื่อความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักกรรม. กรุงเทพมหานคร, ห้างหุ้นส่วนจำกัด หอรัตนชัยการพิมพ์.